

MAJA NOVAK

Mačja kuga

(odlomek iz romana)

Potem pa je majhen in trd kakor krušna drobtina stal v panoramskem dvigalu, ki se je spuščalo vzdolž vrtoglavo visoke zunanje stene šesterokotnega atrija v upravni zgradbi Imperija.

Po intervjuju z Gospo je v dvigalo stopil sam, zato se je zdaj neopazovan, nič več tehtan ne štet, z olajšanjem zasukal k vratom iz motno bleščečega jekla, ne da bi skoz steklo občudoval mnoga druga dvigala, ki so prozorna in razsvetljena, kakor da bi bila napolnjena z zlatim sokom (prekrasen prizor), brezšumno drsela ob marmornih črnih zidovih prostranega nadzemskega vodnjaka v osrčju podjetja; ni pogledal navzgor proti enaindvajsetim nadstropjem pisarniških oken, razločno očrtanih, belo razžarjenih, v temni zraku vrtajočih, ne k spletu požarnih stopnic, s katerih ograj in podestov so tu in tam bežno poblislila mačja očesa, ne proti modro zadimljeni strehi, ki je pokrivala šesterokotnik in zaradi katere je skozi precejena luč v atriju ob vsakem vremenu spominjala na poletni večer z mesečino; in ni tvegala pogleda navzdol v temnozeleni, s škrlatnimi iskrami barve pretkan, skoraj indigovo moder, tu in tam črn pragozd guzmanij, amarilisov, fikusov, praproti, lokvanjev, mesenega, usnjatega, povoskanega, ovalnega, sabljastega ali srčastega tropskega zelenja, rebrastih stebel, rdeče-zelenih, debelih in prožnih kakor bič, belih talnih reflektorjev, skritih pod listjem rastlin, in z dnov osvetljenih azurnih pretočnih bazenov, ki so se mu naglo primikali. Pod okriljem večne noči so na otokih sredi vijugavih ribnikov ujeti med globoke betonirane kinete, ki jih niso mogli preskočiti ne preplezati, zavijali tapirji, okapiji, vepri, medvedi. Tukani so z mesarskimi kljuni udrihali ritem po brunih v obokani ptičnici. Filipa to ni ganilo.

Preden je bil v Gospejini pisarni, zaviti v oblake, ki so obljubljali sneg, podpisal pogodbo o delu, je obiskal ogrevane, zračene, ravno prav vlažne, steklenjakom podobne prostore, kjer je Imperij razplajal blago za prodajo. Za sedežem firme so se med plevelom in šikaro razprostirale planjave k tlom prihuljenih steklenih streh, pod katerimi so nepreštene variante na temo vretenčarjev dosti žrle in dosti izločale. Presenetilo ga je, ko je videl, kako si je Gospa, prej opazno preutrujena in vzkipljiva, s temnimi podočnjaki na testenem licu, opasala črn predpasnik iz gume, si nataknila škornje in grebla po blatu, dokler se ni zdelo, da je kot prerोजना. Gazila je po iztrebkih in vodi, z vilami je preobračala s slamo spremešani gnoj in je rila po njem, kvišku so pognali gradovi iz blata in med njimi je kopala zavite kanale ter ceste, gnetla je umazanijo, kot da je plastelin, čepe je vlekla s prsti desnice po njej, hlastno, da je zardela v obraz, je široko razmaknjenih nog predevala cele lopate smrdljivih snovi, da jo je

oškopilo po gleznjih in laktih. Čeprav ga je njeno početje osupnilo, ga ni ganilo. Popolnoma neprizadet je pomislil, da je za strogo prepолоvitvijo Gospejinega cesarstva na veličastno izložbeno okno iz črnega kamna, zrcalnega v beli in zlati svetlobi, ter na vzrejališča, v katerih je preobilje organskega pljuska v jarke, izdolbene v sredo cementnih steza med živalmi, zagotovo mogoče zaznati tesnobno hlepenje človekove duše, ki se venomer muči, da bi iz sebe iztisnila vse, kar je v njej sram zbujačega, pa zato takrat, ko ne gre več drugače, pristaja na dogme o telesno realnih hudičih in zlu, ker bi se sama želela počutiti čisto ter kot nečemu tujemu vladati vsemu, kar je drugačnega; nečednega; nezazelenega. Ne da bi ga njegova domisljica vsaj očarala, si je rekel, da mogoče prav ta nuja duše po trdnih mejah lahko pojasni, zakaj so v tretjem rajhu ob Speerovih mamutskih spomenikih, urejenih paradah praporščakov in neznošno lepih filmih Stevena Spielberga¹ *moral*a nastajati tudi koncentracijska taborišča s svojimi nesmiselnimi, ujetnikom namenjenimi nesnažnimi deli. V rešnici ni šlo za poniževanje ne za dokončno rešitev katerega koli vprašanja – bili so zasilni, gasilski ukrepi. Več ko je bilo v ljudeh zla, več ga je bilo treba prestaviti ven, na samo obrobje obstoja, sproti ga je bilo treba povnanjati, da bi mu bili lahko kos – začarani krog se je sklenil in postajal čedalje tesnejši. Ampak Filipa to ni ganilo.

Moral si je priznati, da so Imperijeva vzrejališča takšna, kakršna so, celo nadvse priročna; tako kakor je bilo donosno in praktično, da je imel Imperij svojo lastno veterinarsko kliniko; o tem naj bi pisal. Podjetju se je splačalo, da je z izdajanjem knjižic o malih živalih in več revij na debelem, bleščecem papirju (zaradi katerih so padali deževni gozdovi, ki so bile drage in med katerimi Stičišče, ki ga je bil Imperij odkupil za svoje potrebe, žal še ni zaživelo) s-mo skrbelo za publiciteto. Odslej naj bi Stičišče vodil Filip. Smiselno je bilo sponzorirati dokumentarce o igvanah in galapaških ščinkavcih, razstave perzijskih mačk in tekmovanja psov mešancev v razredu agility. Nekatera je podjetje tudi s-mo prirejalo. Bilo je večinski lastnik pasjega hotela in jahalne šole s kobilarno. V tej so bili petičnim turistom namenjeni lipicanci, otrokom in alkoholikom grivasti islandski konji v krznenih copatah, ki ne galopirajo in na katerih hrbtu se, medtem ko tečejo, ne polije niti kapljica piva iz zvrha napolnjene čaše. Le da Filipa to ni ganilo.

»Ali prodajate van?« je povprašal Gospo.

»Mačke van ne obstajajo,« ga je takoj zavrnila. »Ko bi obstajale, bi jih prodajali.«

Filip je trpko nakremžen pokimal.

Dan poprej si je bil ogledal večje od sedeminpetdesetih Gospejinih prodajaln. Vse so si bile podobne. Povsod je prevladoval vtis vesele razmetanosti, bile so kakor lope za orodje doma pri hipotetični babici s kmetov. Vreče s pasjimi

¹ Filip je bil britten, ampak površen otrok svoje dobe: druga svetovna vojna je bila zanj spektakel in do konca svojih dni je bil prepričan, da je Schindlerjev seznam režirala Leni Riefenstahl.

makaroni so se grmadile na samokolnicah, grablje in motike so slonele ob visokih pozlačenih kletkah za ptice, pod pulti so se oljne emulzije proti izpadanju dlake v blaženem neredu valjale med zamaščenimi naročilnicami in fakturami. Na tleh pesek, žagovina in senene steri. Bile so pisane in dobrodušne štacune, bile so sproščene, bile so, je rekla Gospa, kupcu prijazni lokali. Ne spreglejte, ga je opozorila, kako je do kupca prijazno, da si v naših prodajalnah poleg novega družinskega člana lahko omisli vse priboljške, ki bi jih zverinica bojda kupila, če bi njo povprašali, vse klobase in kekse, vse vitaminske dodatke, vse praške in pršilce proti bolham in klopotom, vsa cepiva in medikamente, vse žepne kalendarje in rokovnike s petdesetimi najpogostejšimi imeni kakadujev, vse sipine kosti za brušenje kljunov, vse napajalnike in solne kamne za morske prašičke, vse plastične igrače za žvečenje z okusom po čokoladi, govedini ali vaniliji, vse zbirke nasvetov z naslovom: *Tudi vaš volk naj bo vegetarijanec*, vse usnjene povodce, pletene ali z vtisnjenim psevdoarabskim, renesančnim ali new age okrasjem, vse ovratnice z medeninastimi zakovicami za pitbulle in ujemajoče se motociklične jopiče za njihove gospodarice, vse terarije in mreže za lov na metulje, škatle z bucikami, ribiške palice, muhe, blestivke, svinec in plovce, samostrele in loke, kapuce za sokole, pasti za podgane in srne, vse hranljive tablete iz zmletih in komprimiranih norveških rakcev, ki jih prilepiš na steno akvarija, da jih brazilske *Hasemiae nanae* lahko glodajo ves teden in so site kakor boben, medtem ko si sam na dopustu, vse termometre, vodne filtre, prave in umetne akvarijske rastline, resničnim školjkam svetega Jakoba nič kaj podobne keramične školjke, miniaturne plastične Neuschwansteine in make-te ljubljanskega gradu s pripadajočimi gradbenimi žerjavi vred, vse živobarvne otroške medvedke, lesene spominke v obliki čapelj in (po naročilu) plišaste dvojnike vašega ljubljence, risalni pribor in fotografske aparate za perfekcioniste, videokasete, ostroge in sedla, žvale, navadne in ukrivljene levantinske z dvema paroma vajeti, ki režejo v jezik, vse zgoščenke s kitovim petjem za uspanje mačk, ki jih daje nespečnost, vse krznene miške in žogice s kraguljčki v notranjosti, vsa odvajala, da kraguljček potem pravočasno spet pride na dan, vsa zvirala, sobna kolesa, trenirke in telovadne uteži za šimpanze, vse diske, kladiva in kopja, kopačke in čevlje za golf, vsa »drevesa« za ostrenje mačjih krempljev in ščipalke za njihovo prirezovanje, vse zobozdravniške klešče, škarje za striženje pudlov in ovc, vse pletilke in kvačke, modne revije: *Reciklirajte psa – iz njegove dlake izdelajte makramé*, vse vrečke s semeni mačje trave in mete, da ju lahko zaseješ v glinastih lončkih na balkonu (kadar mačka grizlja mačjo meto – in na meto so nore –, se s tilnikom drgne ob tla in preganja umišljene miši), vse glinaste lončke, seveda, vse dude, krtače, vse žametne rokavice, vsa mačja stranišča in potovalne torbe z razglednimi linami in taksimetri, vse to je bilo fantastično zreti na policah Imperija, toliko mavričnih odtenkov in pestrih oblik, ves svet je bil tam, toliko mehkih in voljnih snovi živih barv te je moralo neogibno spomniti na otroštvo, moralo je prebuditi atavistično željo, da bi se spet razvedril in zamotil z igračami, moral si si spet zaželeti, da bi dal

ropotuljico v usta in si s tem, ko jo glodaš, lajšal srbenje dlesni, ko ti začnejo poganjati prvi zobje, in nič od tega ni Filipa prav nič ganilo.

V njem je bil molk, zatrpan s tujimi članki, oglušujoča afazija v letu Gospejinem 1995, ko je postmodernizmu drugje že pohajala sapa. Globoko spodaj je čutil, kako se porajajo nove besede, vendar si kot novopečeni vodilni kader Imperija ni smel dovoliti, da bi jih slišal. Bili so ubogi, preprosti in neotesani glasovi, naivni in grobi glasovi več sto zaposlenih v podjetju; izza pultov, v uradih in razplajališčih so se dvigali prvi glasovi upora in jeze.

»To je naša najstarejša trgovina,« je nekoliko obotavljaje se rekla Gospa in ga za roko povlekla v polmrak pod oboki; nič več ne prinaša zaslužka in samo sentimentalnost nam brani, da bi jo zaprli. V Arki je kaos razstavljene robe dosegel vrhunec. Na pultu je leže na trebuhu počivala najčudovitejša ženska, kar jih je Filip kdaj videl. Med zobmi je stiskala črnega petelina, ki mu je bila pravkar pregriznila žilo, in njegova kri je kapljala v plitke skodele, v katerih so bile z voskom pritrjene sveče. Petelinova kri je bila temnomodra in Filipu se je ob svečavi zazdelo, da so slepe oči lepotice rumene kakor suho zlato.

»Zakaj strmiš?« mu je rekla.

Filip je zmajal z glavo.

»Nič posebnega ni,« je odvrnil. »Nekoč sem si pač izmislil povest o generalici z božjim imenom, ki jo je namesto mene napisal nekdo drug. Samo vprašal sem se, kako grozno bi bilo, ko bi si te izmislil grdo.«

Zvil ga je histeričen smeh; sključen v dve gubi se je tolkel po kolenih in se krohotal svojim na novo zbujenim spominom, pretakal je solze hihota in gnusa nad sabo.

Onstran prehoda v pisarno je Marga razdraženo rekla: »Današnja mladina. Kako naj ob tem človek dela?«

»Ne meni se zanj,« je rekla Erzulíe. Preobrnila se je na hrbet, si podložila petelina pod tilnik in si z laktom desnice zaslonila čelo. Vtem se je Gospa med vohljanjem po trgovini spotaknila ob meter visoko piramido iz pločevink. Zaropotale so po tleh, kakor da bi se stresli orehi, in z zbranostjo na licu jih je začela spet zlagati.

»Kako se razvija zgodba o italijanski piceriji?« je Erzulíe vprašala proti pisarni, od koder so prodirali zvoki administratorke, ki ne tipka na računalnik.

Marga je s prižgano cigareto med prsti stopila med prazne podboje. Bili so slepi podboji, v njih ni bilo vratnega krila. S plosko levico je nenehno krožila po trebuhu: krožila, krožila. Krožila. Krožila, kakor da je njena dlan umazana in jo otira ob grobo tkanino obleke. Trebuh ji je štrlel, kot da bi pričakovala, seveda pa je bilo to glede na njena leta bolj malo verjetno. S koticom očesa je ošinila Gospo, ki je zamaknjena vase postavljala stopničasti stolp iz kositra, in ocenjujoče premerila Filipa.

»Kakor si najbrž lahko sam zavohal,« mu je pojasnila Erzulíe, »je v sosednjem prostoru italijanska picerija.« Filip je uganil, da ima slepka nadpovprečno izostrene druge čute, kajti duhal je le trgovino z živalmi. »Je takle prikupen

lokal s šestimi polkrožnimi klopami ob dveh zidovih, z udobno okroglimi mizami, rdeče-belo karirastimi prti, belim bavarskim ometom, pultom iz umetnega kamna, ob katerem teče medeninasta palica v bunkastih zlatih nosilcih, s porcelansko črpalko za točenje piva in visečimi geranijami, obešenimi pod stropne tramove. Poleti na pločnik postavijo mizice. Najzabavneje pri tem pa je to, da v resnici sploh ne gre za picerijo. Lokal je le fasada postojanke mestne mafije. Vsi to vedo. Zato nihče ne hodi vanj in picerija je vedno brez gostov. Ljudi je strah ali pa so mogoče obzirni do mafije. Tudi ko bi tja zašel tujec, mu dejstvo, da tam sedi samo on, slej ko prej ne bi ušlo – ob tem, da se strežno osebe ukvarja le z njim, bi mu postalo nerodno in nikdar več ne bi prestopil praga picerije. Zato se ljudje izogibamo praznim lokalom in zato so ti venomer prazni. Ampak Marga in ... tista druga,« je znižala glas in z ušesi strigla proti Gospe, »dolgo nista zaslutili nič nenavadnega. Zlasti ... tista druga ... je nenehno hodila jest k našim sosedom. Natararji (ti so v resnici mafijski operativci, ki tam čakajo na povelja kapotenen-tejev) so ji vsakokrat znova postregli z vročo lazanjo in veliko skledo mešane solate, da se ne bi razkrinkali. To so počeli z začudenimi obrazi, pri srcu jim je bilo nelagodno, saj se jim je zdelo komaj verjetno, da jih ima nekdo tako rad. Tolikšna neobveščenost, ali pa morda neobčutljivost, jih je kratko in malo osupnila. Niso pomislili, da je obiskovalka policijska vohunka, ampak njeno vedenje jih je presenečalo. Rekli so si, da mogoče res nič ne vidi, ko pa pred jedjo, med njo in po njej bulji v Stičiče. Vendar so morali vztrajati v igri, gostji – pravzaprav gostjama, ki sta prihajali izmenično, niso mogli namigniti, naj se ne prikažeta več, saj bi se tako izdali. Marga in tista druga pa nista opazili zaprepaščenja na njihovih licih in sta jo še naprej točno kot ura vsako opoldne s časopisom pod pazduho mahali v picerijo. Šele ko je ona druga začela sanjati vsako noč iste sanje, se nam je posvetilo, kam pes taco moli.«

»Niti besedice ti ne verjamem,« se je zarežal Filip.

»Včeraj se je pripoved razširila v nadaljevanko, natančneje, moja sestra je sanjala, kaj se je v piceriji zgodilo pred leti,« je predirno rekla Marga.

Tudi njej ne verjamem, se je poskušal pomiriti Filip. Njenemu glasu ne morem verjeti. Njen glas mi daje misliti na porjavele stare krpe in spužve za brisanje tal; na v pločnike tisočkrat zmlinčeno brozgo pozimi. Na staro spodnje perilo s komaj opaznimi luknjami, ki ga ne smeš zavreči, ker je za vsakdanje priložnosti čisto primerno; na pogrete obroke včerajšnje hrane. Na včerajšnje špagete s sirom iz mikrovalovne pečice, ki se ti jih zdi potratno vreči v smeti. Na razpokan rumen omet v pisarnah brez oken. Pisarne niso na svetu za to, da bi bila v njih okna. Na bagre, ki spet in spet trgajo asfalt z mestnih ulic, da pred tabo sred zime zazeva razčetrjeno mestno ožilje s koreninami zdavnaj že mrtvih dreves in se ti blato prilepi na čevlje. Komunala mora biti. Na mestne ulice pozimi, popljuvane, vlažne in črne kakor rov premogovnika, črne s sajasto, mastno črnino, ki vsesa vsako luč. Vendar je zima koristna. Njen glas je poln vseh tistih stvari, s katerimi se je treba brez ugovora sprijazniti in jih jemati takšne, kakršne so: bandere zmagoslavja zdravega razuma nad zadnji-

mi drobci lepote. Njen glas je sajast in rjav, njen glas je vsakdanji, njenemu glasu ne morem verjeti, njena roka pa kroži in kroži. In sanje: sam nič več ne sanjam in vsi naj se zgledujejo po meni.

Njeno krilo, nekakšen izpran škotski kilt, je bilo prekratko za žensko krilo te vrste.

»Nekega dne pred davnimi davnimi leti,« je rekla, »je v piceriji obedoval mafijski boter. V mesto pa je istega dne na vozu pripotoval konjski mešetar s sinom, ki je bil še majhen deček. Bil je semanji dan. Na tržnici za stolnico so kriki tolstih branjev v več plasteh volnenih nogavic maltretirali zrak in nad cerkvijo je na večer, ko je z reke vstal vetrc, vel vonj po paradiznikih, ki so jim čez dan pognale goste belo-modre brade. Mešetar je dopoldne sklenil nekaj dobrih kupčij. Opoldne pa je dečka zgrudila lakota in z očetom sta zavila v picerijo.«

»Kaj so takrat že bile?« se je posmejal Filip. »Že pred davnimi davnimi leti?«

»To je zgodba tiste druge,« ga je podučila Erzulie. »V njeni zgodbi je picerija zmerom stala tam, kjer je danes.«

»Mafijski boter,« je povzela Marga, »je s svojimi pribočniki sedel za zadnjo mizo v lokalju. Izza nje se mu je ponujal lep razgled čez vso picerijo. Nosil je suknjič z žametnimi zavihki in belo srajco s svilenim metuljčkom. Mešetar in deček sta sedla k mizi za vrati.«

»Bila sta v zadregi,« je pokimala Erzulie. »Tujca v velikem mestu, podeželana, sol zemlje. Bila sta v zadregi.«

»Ne,« je zanikala Marga. »Nista čutila zadrege. Bila sta zadovoljna s sabo in niti pomislila nista, da so drugi drugačni od njiju. Kvečjemu bi bili lahko slabši. Tepčki iz njune vasi so bili kajpak slabši. Ko bi se zamislila, bi bila bržkone voljna priznati, da se na svetu tare genijev, zdravnikov, inženirjev, raziskovalcev starodavnih kultur, univerzitetnih profesorjev, pametnejših in boljših od njiju, vendar v globinah svoje duše tega nista resnično verjela. Tako duša in pamet pogosto oporekata druga drugi. Tudi ko bi pogovor nanesel na velike ljudi in bi bila zato primorana poslušati svoj razum namesto svoje podzavesti, bi zatrjevala, da imajo drugi več šol od njiju in se vedejo lepše od njiju samo zaradi spleta ugodnih naključij. Ker sta bila tako prepričana, da so vsi ljudje enaki, se nista menila zanje. Pa tudi zato ne, ker sta verjela, da delata vse prav. Nista jih videla, drugih ljudi. Bila sta neotesana kmetavza, hrupno sta se menila o denarju in konjih, predvsem o denarju, in kvarila mir v piceriji. Deček je hodil v šolo s prilagojenim učnim programom, vendar je znal na pamet preračunavati marke v tolarje ...«

»V dinarje,« je rekel Filip. »Bilo je pred davnimi, davnimi leti, še pomnite?«

»Celo finske marke; celo švedske krone. Natakaj jima je prinesel mineštro in konjski mešetar jo je začel glasno srebati.«

»Mafijski boter ni prenašal ljudi, ki glasno srebajo mineštro,« je rekla Erzulie.

»Točno. To je bilo najhujše, kar ga je lahko doletelo. Ni jih prenašal in zdelo se mu je, da mu s svojim obnašanjem dajejo vedeti, kako nepomemben se jim zdi; nepomemben kot človek, ne nepomemben kot mafijski boter; zdelo se mu je, da

mu s tem, ko se pred njim prostaško vedejo, kratijo človeško dostojanstvo. Ni se dosti motil. In zvečila sta z odprtimi usti. Mafijski boter je zavijal z očmi, a zaman. Bil je trebušast človeček s podbradkom, temnopolt, žabi podoben in brez izobrazbe, vendar je nagonsko znal spoštovati omiko in lepoto. Zbiral je terakotne konjičke dinastije Ming, do visokega sijaja zapečene pod rdečo, zeleno in zlato glazuro, in violončela. Nikoli ni vprašal, koliko kaj stane, seveda pa si je on to lahko privoščil. To je pač treba reči. Kupoval je Stradivarijeva violončela. Svetila so se, kakor da bi dihala. Njegove priležnice so mu morale igrati na violončelo, trdil je, da se ženskemu naročju od vseh glasbil najbolj poda, *è il più adatto per il grembo femminile*. Onadva pa sta cmokala, mlaskala, rigala in se trepljala po trebuhu. »Njena roka je krožila. »In jedilni pribor jima je padal po tleh, natakarkju sta pravila: 'Hej, ti,' in solati 'salata', kar je mafijskega botra bodlo v ušesa, kakor da bi mu vanje zasajal razbeljene žeblje, in s prsti sta si trebila usta. Dokler mafijskemu botru niso popustili živci, planil je na noge, iztrgal brzostrelko eni od svojih goril in do mrtvega pokosil konjskega mešetarja.«

»Brezobzirnost,« je zarenčala Erzulíe. »Bolezen naših dni, brezobzirnost. Ljudje kratko in malo ne vidijo drugih ali pa se jim zdi, da bi postali ogroženi, ko bi jim začeli delati usluge. Čisto majhne usluge, samo to bi želela zahtevati, naj s svojim telesnim zadahom ne vdirajo v mojo intimo. Pa se ne zadržijo. Ne umivajo se. Odrivajo me na cesti, odrivajo me pred vrati v dvigala, v vrstah pred poštnimi okenci in blagajnami se zrinejo mimo, kakor da bi bila jaz v tistih vrstah nevidna. Vsak pozna samo svoje pravice. Kolikokrat se je tudi meni zahotelo, da bi lahko v restavraciji koga ubila.«

»In današnja mladina,« je zavzdihnla Marga.

»Ki z nahrbtniki na ramah objestno zavzame ves pločnik in nikogar ne spusti mimo, ko se cel šolski razred prav počasi vali vštric po ulici; če jih opomniš, naj se bolj čilo zasukajo, ker se ti namreč mudi, ti zabrusijo: 'Stara, ne sikaj.' Vendar jih ne kaže obsojati. Otroci so psi. Zrcalna slika svojih gospodarjev so, biciklisti, otroci in psi.«

»Zdaj ko si nam to zaupala – ali se bolje počutiš?« se je blago pozanimal Filip.

»Ne norčuj se iz resnih zadev,« mu je rekla Erzulíe. »Nadaljuj, Greta.«

»Marga,« jo je popravila Marga.

»Oprosti,« je dahnla Erzulíe. Zvenelo je res zaskrbljeno in resnično skesano. Tokrat je bil Filip tisti, ki se je ozrl, da bi videl, kaj dela Gospa. Pod pipo si je s krtačo snažila nohte in ni poslušala pravljice.

»Prišla je policija,« je nadaljevala Marga, »in lastnik picerije je lagal, kakor pes teče, da bi dokazal, kako je mafijski boter segel po orožju v samoobrambi. Krepko se je moral potruditi, preden se mu je posrečilo. Seveda je mafija znala ceniti njegovo požrtvovalnost. Odtlej je bila picerija deležna posebne zaščite.«

»Pravzaprav je šele takrat prešla v mafijske roke,« je pritrdila Erzulíe.

»Minila so leta in mešetarjev sin, ki ga krogle niso zadele, ker ga je oče zavaroval s svojim telesom, je odrasel v moža. Po šoli s prilagojenim učnim programom je magistriral na Brdu pri Kranju in postal menedžer.«

»Mobitelovec,« je navrgel Filip. »Šolnino mu je plačeval mafijski boter, ker mu je tako zapovedal njegov spovednik. In s tem se pravljica srečno konča.«

»Vendar ne še zdaj,« je odkimala Marga. »Fant je namreč sklenil, da bo maščeval očetovo smrt. Odločil se je, da bo ubil lastnika picerije, ki je s svojim pričanjem dosegel, da je očetov morilec ostal nekaznovan.«

»K temu pa ga je spodbujala njegova ženska,« je dodala Erzulie.

»Bila je vitka ženska s kratkimi plavimi lasmi in namrgodenim obrazom opice kapucinke. Nergava kakor sam vrag. V njenem imenu so bile samo tri črke in v njenem priimku samo tri črke. To veliko pove. Vsak njen stavek se je začel z: 'Ali boš ...' ali z: 'Zakaj neki še nisi ...' ali z: »Daj, no ...!« Jahala je našega fanta kakor vragova babica. Skupaj sta sedela v avtomobilu za picerijo in čakala, da bo lastnik po koncu delovnega dne stopil skozi zadnja vrata lokala.«

»Bila je noč iz ameriških filmov, na opečnate zidove so se v temi prisesele železne požarne stopnice in srkale življenjsko moč iz hirajočih opek, med prevrnjenimi smetnjaki so brskali rakuni, na pločnikih so stali hidranti in izpod pokrovov kanalizacijskih jaškov se je belo kadilo, do kolen segajoči oblaki bele pare.«

»V filmskih krogih bi lahko temu rekli tudi *nuit américaine*,« je poduhovičil Filip.

»Ko je picerist stopil v *nuit américaine*, sta ga zgrabila, zvezala z ženskino ruto in modrcem in ga pahnila v avto. Nameravala sta ga odpeljati v motel v Grosupljem ali Mednem in ga tam pokončati. Ampak med potjo je picerist slišal žensko, kako s sovozniskega sedeža krmili vozilo: 'Daj no, ali boš speljal; zakaj si prehitel ta avto; si sploh videl, da na semaforju utripa rumena?' in rekel je fantu, da mu s tako ksantipo prihodnost bolj žalostno kaže. Vprašal je ksantipo, ali igra na violončelo.«

»Ona je užaljeno rekla, da za to nima časa, ker je borzna posrednica.«

»S fantom sta se med vožnjo pogovarjala po mobitelih.«

»Picerist pa je govoril z lastnim glasom. In je začel fantu razlagati, kako so se odvijali dogodki tistega dne, ko jo je skupil fantov oče.«

»Povedal mu je vse o cmokanju, mlaskanju in riganju.«

»Ksantipa je rekla, da to ni nič hudega, ker tudi njeni sodelavci nikoli ne pazijo na tuje počutje.«

»Niti na človeško dostojanstvo. Picerist pa je fantu dejal: 'Mar res želite postati podobni svojemu očetu in svoji zaročenki?' In fant se je zamislil. Ženska je ves čas segala piceristu v besedo in njen glas je brenčal kot razjarjen osir. Z glasom, ki je vrtal kakor zobozdravniški sveder, je zahtevala, naj mu zamašita usta. Fant je tako uvidel, da ima picerist prav. Spoznal je, da glede na okoliščine tudi mafijskemu botru ne more zameriti njegovega zločina. Torej je sklenil, da bo osvobodil picerista. Odpovedal se je maščevanju. Ženska je temu ugovarjala. Pa čeprav ni bil po sredi njen oče. Nič drugega ni bilo po sredi, samo to, da je zmerom hotela imeti poslednjo besedo, hotela je jahati svojega moškega, bila je v resnici nesrečna. Fant pa je bil mobitelovec, njegova čustva so bila mimo-bežna in mlačna, ničesar ni zares ljubil in ničesar v resnici sovražil. Tudi za

maščevanje se ne bi bil odločil, ko ga ne bi podžigala ženska, ki je bila popadljiva borzna posrednica. Popadljivost je bila edino, kar je poznala, edino, kar jo je gnalo naprej. Fant je med vožnjo skoz ameriško noč doumel, kako je je sit. Ni je res ljubil in ni je sovražil, ampak bil je je sit. In očeta se je komaj spominjal, ob tistem, kar mu je o njem zaupal picerist, pa se je njegova mobitelovska duša zgrozila. Torej je sunil žensko iz avtomobila, da se je zakotalila po bregu pod cesto, med grmovjem in resedo si je strgala nogavice in kratko krilo pod tričetrtinskim jopičem, njen mobilni telefon pa je padel na cestišče, in fantov avto je s kolesom zapeljal prek njega, da se je zdobil. Nato je fant picerista ljubeznivo dostavil domov ... pika, počil je lonc in zgodbe je konec.«

S cigarete ji je na napihnjeni trebuh padel svaljek pepela in Erzulie se je otožno nasmehnila skritim miselnim zvezam, za katere je vedela le ona.

Tedaj je Filip stopil pred Gospejino obličje, da bi tam našel pomoč in tolažbo.

»Zdaj razumem, kaj ste mi hoteli namigniti,« se ji je podobikal. »Na vašem mestu bi tudi jaz, sentimentalnost gor ali dol, tole blaznico raje zaprl.«

Čutil je namreč, da sta ga onidve porazili, ne da bi mogel reči, pri čem in kako.

»Oh, saj niti odprta še ni in tidve dami nista prodajalki,« je presenečeno rekla Gospa. »Šele ob sončnem zahodu odpiramo, takrat, ko druge naše prodajalne zaloputneje vrata, kaj še niste dojeli? Kupcu prijazno. Pomislite, kako je lepo, da človek v trenutku, ko njegova samotnost postane resnično neznosna, lahko sede v avto, se zapelje v mestno središče in si kupi nekoga, ki mu bo krajšal dolge ure v tistem domu! V domu za enega brez računalnika, prek katerega bi se sicer pomenkoval po IRC-ju. Demografske raziskave pa kažejo, da se to redno dogaja med zadnjimi športnimi poročili in prvim jutranjim kašljanjem ptičev. Zato Arka že dolgo posluje izključno ponoči: ob tej misli se vselej raznežim.«

»Zares plemenito; kdo pa ponoči postreže osamljenim srcem?«

»Kaj vem ...? Mislim, da vsakokrat ta ali oni nameščenec firme, ki čez dan sicer dela kaj drugega, pa se mu tisto noč čisto slučajno poljubi zavijati v luno,« je rekla Gospa.

Marga in Erzulie sta ob tem brez nasmeška pokimali, kot da na njenih izjavah ne vidita nič nenavadnega. Nista se namuznili in tudi nič drugega nista napravili, s čimer bi Filipu dali na znanje, ali je ves pogovor samo zapletena praktična šala ali morda kaj več. Ampak on se ni vdal.

Vprašal je: »Arkinе uradne ure najbrž pojasnijo kite česna pod stropom, kropilnik in razpeli iz glogovine nad obojimi vrati?«

Poskušal je biti sarkastičen. Vsi ti vražni predmeti so namreč viseli v lokalu, on pa je huje od česar koli drugega sovražil praktične šale.

»Kakopak,« je pritrčila Gospa, kot da je cepljena proti sarkazmu. »Saj ne bi verjeli, koliko netopirjev ob ščipu z glavo navzdol binglja s štukatur Arkinega pročelja! Sama sem se jih komaj navadila. Kakor gosta temna zavesa iz bršljan na so in njihove očke ogljeno žarijo. Erzulie jih ne mara. Z golobi se je nekako

sprijateljila, ampak netopirje mrzi. Pravi, da se zbirajo zanalašč, iz hudobije, da bi jo opominjali, kdo je v resnici.«

Zlasti Gospejin prisebni glas, tako neskladen s povedanim, ga je dražil – hkrati pa si je dopovedoval, da ne sme izgubiti potrpljenja. Norčevala se je iz njega, na to bi prisegel, ampak za razliko od Erzulijine in Margine si je njeno šegavost znal razložiti. Vsaj mislil je, da si jo zna. Preden ga je povzdignila med zaposlene, je moral skož šibe. Tudi zdaj je še verjel, da prestaja eno od njenih znamenitih preizkušenj.

»Če dovolite: bojim se, da se težav z nedonosnostjo tega lokala lotevate z napačnega konca,« ji je brez obotavljanja odgovoril. »Glede na Arkin bogat asortima toplokrvnih živali pač ne gre zaradi teh ali onih predsodkov kar zametavati ... klientele z izbranim okusom. Pod pogojem seveda, da bodo odjemalci živalco pred polnočnim prigrizkom najprej izbrali in plačali zanjo. Videno – kupljeno, kaj bi vam pravil?«

Čeprav mu je ob lastnih besedah postalo slabo (nadnaravno velik in zalit star hrček, katerega kletka s secesijsko kovanim imenom Marino na durcih se je košatila nad Erzulijinim pultom, je bil zares preveč podoben humoristično oblikovanim stekleničkam katerega bolj ali manj samostanskih zeliščnih likerjev), se je trudil, da bi jih izrekel s čim svetlejšim glasom. Vidite, naj bi govoril ta glas, saj vem, da je vse skupaj le test, nekakšna psihološka igra s poudarkom na dinamiki tržnih odnosov, in kar pogledajte, kako hitre so moje reakcije. Takega rabite, kakor sem jaz. »Tako specifično stranko bi se splačalo tudi pobarati: Naj vam živalco zavijemo ali jo boste tukaj izpili?«

Lahko bi si čestital: bila je bliskovita replika. Pričakoval je aplavz in nasmeš, ki bo končno potrdil, da je dobro prestal ognjeni krst.

»Mladenič, način, kako razmišljate, mi postaja čedalje bolj všeč,« je namesto tega resnobno dejala Gospa.

Zgrabila je poln naročaj saldakontnih knjig in odracala v svoj opel.

Celo pomežikniti mu je poskušala: naj se vam nikar ne mudi. Kar vzemite si čas, preden boste prisedli; do sitega se razglejte in še naprej flirtajte s svojima novima prijateljicama, če vas to veseli, *vidim, da sta vam všeč*, kajti tistim, ki o poslih razmišljajo enako kot jaz, sem pri malenkostih vedno pripravljena pogledati skož prste, vse to je sporočalo njeno vedenje.

Filipu pa je bilo, kakor da bi mu bili zlivali konjak po grlu. Zelo rad bi se streznil. Nič več ni vedel, pri čem je. Prav bi prišli litri kave. »Ko bi bil ti,« je pokroviteljsko nagovoril Erzulie (zaradi njegovega očetovskega tona se mu je zazdelo, da spet stoji na trdnih tleh, in na lepem je bil važen kakor marela, ker jo je smel tikati, kakor je Erzulie tikala njega), »kljub vsemu ne bi izzival usode. Začni se obnašati kakor drugi v podjetju, sicer tebi in Margi kmalu niti poslovanje po trenutnem navdihu ne bo pomagalo, in takrat, bi rekel, bosta vajini delovni mesti brez prizanašanja odpravljeni.«

Erzulie je nakodrala ustnice, iztegnila dolgo desnico, polno zapestij in kolcev, ter počohala Marina po zlati grivici na vihru.

»Ko bi bila jaz, se tega ne bi bala,« ga je zavrnila. »Vedi namreč, da ima Arka na sedežu Imperija svojo lastno boginjo zaščitnico.«

Rekla je to, kot da je njena zaupna prijateljica.

Ko je odhajal, pa je za njim pridrobencljala Marga in ga pocukala za rokav.

»Lepo vas prosim, pozabite vse, kar ste slišali,« ga je plašno rotila.

»Verjemite, da se bom trudil. Šele proti trintridesetim stopam in ni mi do tega, da bi moral zaradi vaših izmišljij prekmalu podvomiti o svojem duševnem zdravju.«

Marga je zacvilila in njena nevrotična dlan je okamenela pod prsmi.

»Ne, ne, ne razumete! Kakšne izmišljije neki? *O Greti govorim*. Z Erzulie sva omenjali Greto. To je bilo na moč neprevidno. Gospa ne sme vedeti zanjo.«

Filip je le s težavo sledil podrobnejšemu pojasnilu in se začudeno mrščil.

»Zakaj naj bi Gospo motilo, da za računalnikom v Arki delata dve? *Za eno plačo?*«

»Mislite, da je Gospe mar za denar?« je zaprepaščeno zinila Marga.

»Čemu, za hudiča, bi sicer imela podjetje?« je zazijal Filip.

Stala sta in se zabodeno gledala.

Prva je klonila Marga.

»Denar je pomemben, seveda,« je zarotniško zašepetala. »Ampak kmalu boste spoznali, da Gospa še bolj hlepi po pobožnosti in pričakovanju ...«

»Ne norite – to je vendar veljalo za poslovnije v prejšnjem režimu!«

»Pa?«

Filip se je popraskal po glavi.

»Mar hočete reči ...?«

Zaokročila sta drug okrog drugega kakor rokoborca, ki si pred spopadom ogledujeta nasprotnika.

»... da se nekatera razmerja ne spremenijo, tudi če zamenjaš temelje gospodarskega sistema?« je nazadnje v dvomih vprašal Filip.

»Aha,« je rekla Marga po krajšem premisleku.

»Prav. Pa potem?«

»Kaj zares ne razumete, kako bi Gospo vznejevoljilo, ko bi ugotovila, da je med nami Greta, ki se je izmuznila njenim preizkušnjam? Tistim zloglasnim? Nekdo, ki ni verjel vanjo in je ni prosil za milost?«

V četrtem letu udinjanja v firmi se Marga, blazna od preganjave, ni več hotela ne zmogla spominjati, da so bile zaradi sestrskega kolobarjenja preizkušnje prihranjene pravzaprav njej.

»Saj poznate Gospejine teste?« je drhte ponovila.

Filipu je v lice bušnila kri.

»Mar nisem pravkar položil poslednjega?« se je zgrozil.

»Mar jih ne bo nikdar konec? Mar bom preskušán do sodnega dne?«

In čeprav ga ni zlepa nič ganilo, je ob tej možnosti stokal in škrtal z zobmi.